

Татјана КАТИЋ
Историјски институт
Београд

Драгана АМЕДОСКИ
Историјски институт
Београд

ПОПИС ЦЕЛЕПА ПИРОТСКОГ КАДИЛУКА ИЗ 1581. ГОДИНЕ*

Анстракт: У раду је саопштен попис целепа Пирота и 145 села Пиротског кадилука из 1581. године. Целепи су били категорија становништва које је имало обавезу да сваке године доведе у османску престоницу одређени број оваца ради продаје по утврђеној откупној цени. Попис целепа пружа увид у географску распрострањеност овчарства као привредне гране. Такође садржи и именованослов карактеристичан за пиротски крај и околину.

Кључне речи: Османско царство, целепи, Пирот, кадилук, 16. век

Једна од важних дужности централних органа Османског царства била је брига о снабдевању храном градског становништва и војске. Ради спречавања несташница и скупоће, држава је увела монопол на трговачку размену и друге врсте ограничења које је требало да спрече шпекулације на тржишту. Почевши од 16. века увела је обавезни откуп основних живежних намирница, пре свега жита али и меса, нарочитог овчијег.

---

* Рад је настао као резултат истраживања на пројекту Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије *Од универзалних царстава ка националним државама. Друштвене и политичке промене у Србији и на Балкану* (Ев. бр. 177030).

Будући да је Балкан одувек био климатски погодан за гајење оваца, Османлије су још од времена освајања уврстиле овај привредни сектор у свој порески систем. Поред тога створили су целепе - нову друштвену категорију становништва са специјалним статусом, чија је обавеза била да сваке године достављају централној власти овце за опште и војне потребе. За узврат били су ослобођени неких видова изванредних данака.¹

Османска власт вршила је регистрацију целепе, пошто је тако могла да контролише потребан број оваца и особа које су дужне да их обезбеде.² Неки од целепе су поред оваца и коза, достављали и крупну рогату стоку.³ Периодично пописивање целепе било је неопходно јер би се временом неки од њих одселили, умрли, променили службу или из другог разлога не би били више у могућности да испуњавају преузету обавезу. На место њих уписивани су нови.⁴ Локалне власти, односно кадија, био је тај који је на лицу места контролисао ко може, а ко не да обавља ову дужност. Он је брисао са листе оне, за које би утврдио да не могу да обезбеде тражени број грла.⁵

Целепа је, наравно, било највише у областима развијеног овчарства. Међутим, то нису били само узгајивачи, власници великих стада, већ сви они који су располагали с довољним капиталом да на терену откупе потребан број грла и транспортују их до престонице.⁶ Судаћи према расположивим изворима, трговци и зеленаши у градским насељима давали су много већи број оваца од власника стада по селима.⁷ Често су се и друге категорије становништва са специјалним статусом уписивале као целепи. Војници су то радили како би избегли војну службу.⁸

---

¹ В. Cvetkova, *Les Celep et leur Rôle dans la Vie Economique des Balkans a l'Epoque Ottomane (XVe-XVIIIes.)*, Studies in the Economic History of the Middle East, Oxford, 1970), 172-173.

² М. Грозева, *Джелепите, фактор за стопанското развитие на българските земи през XV век*, Минало 3 (2000), 30.

³ Исто, 33.

⁴ Исто, 34-35. Дванаест целепе у пиротском кадилуку је 1566. године прешло у маденцијску службу, па су морали бити замењени другима. 5 *Numaralı Mühimme Defteri (973/1565-1566), Özet ve İndex*, Ankara 1994, h.1829.

⁵ 3 *Numaralı Mühimme Defteri (966-968/1558-1560), Özet ve Transkripsiyon*, Ankara 1993, h. 1363; 12 *Numaralı Mühimme Defteri (978-.979/1570-1572), Özet, Transkripsiyon ve Index*, II, Ankara 1996, h. 810; В. Cvetkova, нав. дело; М. Грозева, нав. дело 34.

⁶ М. Грозева, нав. дело, 35.

⁷ Ел. Грозданова - Ст. Андреев, *Джелепите из централния и източния дял на Балканите през XVI в.-задължения, статут и социален състав*, Исторически преглед, L-LI (1994-1995) 1, 35.

⁸ В. Cvetkova, нав. дело, 180.

Османска држава је штитила целепе тако што је забрањивала да им се намећу додатни порези. Примера ради, бранила је локалним спахијама да им наплаћују прелаз преко своје земље док терају стада у Истанбул.⁹

Целепи су били дужни да држави продају овце по фиксираној цени, доста нижој од тржишне. Неки од њих покушавали су да део стада продају и на слободном тржишту како би остварили већу добит. Држава се, наравно, трудила то да спречи. Ипак, многи целепи успели су да се обогате на тај начин током 16. и 17. века.¹⁰

Попис који у продужетку саопштавамо сачињен је 1581. године и обухвата целепе у следећим румелијским кадилуцима: Пирот, Брезник, Ћустендил, Радомир, Сиришник, Софија, Дубница, Пловдив и Татарпазар.¹¹ Овом приликом саопштавамо само део пописа који се односи на Пиротски кадилук.¹²

Највећи број целепи живео је у самом Пироту, а остали по селима. У отприлике трећини села (141¹³) кадилука били су уписани целепи, док их у осталима није било.¹⁴ Регистровано је укупно 380 целепи који су били дужни да годишње предају држави 12.865 оваца. Просечан број оваца по једном целепу је био 25, али је било појединаца који су давали и по 80 и 100 грла. Поред сељака, власника великих стада, међу целепима је било занатлија, војника и попова, што доста говори о економском положају наведених друштвених група.

Овај историјски извор не садржи само податке о селима Пиротског кадилука у којима је било најразвијеније овчарство, већ и занимљив ономастички материјал. Имена целепи одражавају локалне језичке и ономастичке специфичности. Тако су, на пример, имена Ђорђе, Ђурђе или Ђура записана у облику Џурџа(е), Џура/Џора, Џурка и

---

⁹ Исто, 185.

¹⁰ Исто, 186.

¹¹ Попис се чува у Архиву Председништва Владе у Истанбулу, у збирци *Maliyeden Müdevver Defteri (MAD)*, под сигнатуром *MAD 4075*.

¹² Попис целепи Пиротског кадилука налази се на странама 2-8.

¹³ Појединачно је заведено 145 села, али због двоструког уписа појединих места, њихов број заправо износи 141.

¹⁴ Пиротски кадилук је током 16. века обухватао преко 400 села на територији данашње Србије и Бугарске. Пружао се од Ниша и Књажевца на западу до Алдомироваца на истоку. Обухватао је поречје Нишаве и њених притока Јерме и Коритнице, као и околину Брезника и област Знепоља. Т. Катич - Д. Амедоски, *Съкратен регистър на Пиротски кадилък от 1530 година*, Известия на държавните архиви, 99 (2010) 158-199.

хипокористика Џуда. Приметан је и знатан број имена која се завршавају на ка/ке - Дојке, Драјке, Јовке, Јојке, Којке, Станке, као и неки други облици имена. Приликом превода трудили смо се да што више поштујемо локални изговор, па смо зато типизирани записе Димитри и Петри, давали у облицима Дмитар и Петр. Ипак, због одлика арапског писма, треба имати у виду да су многа имена могла да буду у другачијем облику него што смо дали у преводу (Петко-Нико-Ненко, Дана-Даба-Даја, Рајке-Ранке, Стајко-Станко и друга).

ПРЕВОД

[2]

Кадилук Пирот

Главно место (*nefs*)¹⁵ Пирот

Вели син Абдулаха 25, Фехми син Џафера 50, Мустафа штављач коже 25, Ферхад кујунџија 25, Мустафа Месих 80, Кејван Абдулах 30, Осман Увејс 25, Хаџи Ејнехан са Финдиком Алијем 30, Бали Увејс 20, Хамза Хизир 25, Хаџи Бостан 30, Мурад Мухарем 30, Јусуф Абдулах 25, Меми син Шахсувара 25, Голобради Хасан 30, Али козар 25, Арнаут Али 35, Карађоз халвација 25, Сулејман Абдулах 35, Али Абдулах Сејиди бег 30

Укупно: 635

Село Жељуша¹⁶

Михаил Дамјан 25, Рајко поп Максин 25, Дојча Димитре 25

Укупно: 75

Село Доња Глама¹⁷

Марко Петр 50, Драган Пејин 30

Укупно: 80

Село Лукавица¹⁸

Коца Станислав са Крстом Крстиним 50, Дане ковач 30

Укупно: 80

---

¹⁵ Центар; средиште; административни и привредни центар неке области.

¹⁶ Данас Жељуша, западно од Димитровграда.

¹⁷ Данас Доња Глама, североисточно од Беле Паланке.

¹⁸ Данас Лукавица код Димитровграда.

Село Поклиште¹⁹

Лалко Јован 35, Илија Дојке 25
Укупно: 60

Село Храсница²⁰

Јармен Стојан са Михном Кајком 50, Петар Јовин 25, Драјо Кајко 35
Укупно: 110

Село Претопинце²¹

Јово Пејин 25, Дојке Којин 30, Нешо Џурин 30, *оштећено* Ставче 35
Укупно: 120

Село Трговиште²²

Џуцо Ралко 25, Малко Ралко 25, Пејо Ралко 35, Дано Јова са Пејом Михом 50, *оштећено*; Илија домазет 40
Укупно: 165

Село Курпч²³

Продан пресељак 40, Димјо поп 30
Укупно: 70

Село Бела²⁴

Гвоздо Милко 40, Пејо Тодор 40, Радивој Тодор 40
Укупно: 120

Село Ропот²⁵

Јован Драјке 50, Стојан Тодор 50
Укупно: 100

[3]

Село Средорек²⁶

Илија Јовке 30
Укупно: 30

---

¹⁹ Данас Паклештица, североисточно од Пирота, на реци Височици.

²⁰ Расница, крај Расничке реке, југозападно од Пирота.

²¹ Претопинци, североисточно од Драгомана

²² Трговиште код Књажевца, на Трговишком Тимоку.

²³ Крупац, југоисточно од Пирота.

²⁴ Североисточно од Пирота, на десној страни реке Височице.

²⁵ Североисточно од Димитровграда, у Бугарској

²⁶ Некада Средорек, југозападно од Пирота, разорен, данас Барје Чифлик.

Село Градашница²⁷

Шоја Јован 30, Димитар Станимир 35, Станко Аврум 25, Дуца Станисав
Укупно: 130

Село Велика Врба Малева²⁸

Димитар Пејо 35, Јова Радомир 25, Тодор поп 25, Бојо Дамјан 25, Стојан
Пејо 25,
Тодор Станчо 30, Стајко Пејо 40, Стајко Симеун 25
Укупно: 230

Село Сенокос²⁹

Лале Стојин 45, Иван овчар 50, Пејо Дојин 30, Јова Драгин 45, Петко
Стојин 30,
Џурка Лалин 30, Ника Дојкин 30, Сина Јовикин 35
Укупно: 295

Село Брлог³⁰

Радивој Ковачин 30, Којо Пејин 25
Укупно: 85

Село Мирановце³¹

Стојан Џурин 30

Село Додоровце³²

Стојан Црепин из села Извор Лужнице 30, Илија Боја 100, поп Продан 50
Укупно: 180

Село Драгошин³³

Стојан Недељко 25
Укупно: 25

Село Велики и Мали Суводол³⁴

Стан Арнаутин са Вељком Станом 50, Пајо Новак 25, Дука Тодор 25
Укупно: 100

---

²⁷ Северно од Пирота.

²⁸ Големо Малово, источно од Драгомана.

²⁹ Сенокос на Каменичкој реци, североисточно од Димитровграда.

³⁰ Североисточно од Пирота, на Старој планини, крај Дојкиначке реке.

³¹ Североисточно од Беле Паланке.

³² Данас Одоровци, северно од Пирота. Или можда Трнски Одоровци, југозападно од Димитровграда, на реци Јерми.

³³ У Бугарској, североисточно од Калотине

³⁴ Велики и Мали Суводол између Бистарске реке и Нишаве западно од Пирота.

Село Злокућани³⁵

Павле Џурин 25, Пејо Јован 25
Укупно: 50

Село Мозгаш³⁶

Тодор Драган 30
Укупно: 30

Село Радејна³⁷

Јова Џуцин 30
Укупно: 30

Село Велики Кликовци³⁸

Никола Џурин 30
Укупно: 30

Село Петрелаш³⁹

Петко Џурин 25, Драјчо Пејо 25
Укупно: 50

Село Врбница⁴⁰

Мало Релић 25, Милко Дано 35
Укупно: 60

Село Мургошен⁴¹

Вујо Радослав 35, Дане Радослав 35
Укупно: 70

Село Гојин дол⁴²

Михаил Марко 30, Радојин Јовко 30, поп *оштећено* 30, Доја Николин 45
Укупно: 135

---

³⁵ Раније Злокућане, данас Драгинац, поред Бабушнице.

³⁶ Данас Мазгош североисточно од Димитровграда на граници са Бугарском.

³⁷ Данас Радејна североисточно од Димитровграда.

³⁸ Непознато.

³⁹ Петрлаш, северно од Димитровграда.

⁴⁰ Данас Врбница, јужно од Годеча у Бугарској.

⁴¹ Данас Мургаш југозападно од Годеча.

⁴² Западно од Димитровграда.

Село Славиња⁴³

Дано Стајко 25, Стојан Дмитар 25, Никола Пајин 30

Укупно: 80

Село Гостуша⁴⁴

Пајо Којин 30

Укупно: 30

Село Станча⁴⁵

Јован Петко 25, Димјо *оштећено* 30

Укупно: 55

Село Цариброд⁴⁶

Тодор Дајчин 30

Укупно: 30

Село Витановце⁴⁷

поп Брајин 30, Витан Којкин 50

Укупно: 80

[4]

Село Берајловце⁴⁸

Јова Раде 25

Укупно: 25

Село Висловица⁴⁹

поп Брајин 30, Јова Петар 25

Укупно: 55

---

⁴³ Славиња, источно од Пирота, на реци Височици.

⁴⁴ Североисточно од Пирота, на Старој планини.

⁴⁵ Данас Станичење, северозападно од Пирота.

⁴⁶ Данас Димитровград.

⁴⁷ Данас Витановац, североисточно од Беле Паланке, у горњем току Сврљишког Тимока.

⁴⁸ Данас Бериловац код Пирота.

⁴⁹ У опширном попису *TD 409* из времена Сулејмана Законодавца, уписано „Висловча другим именом Босиловча“, *370 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Rûm-ili Defteri (937/1530)*, I, Ankara 2001, 132. Непознато.

Село Паскашија⁵⁰

Јаков Стајко 50, Милчо Драгин 35

Укупно: 85

Село Чиниглавце⁵¹

Христа Мирко 25, Продан Џуџин 30, Рале Пејин 30, Степан Ралка 30,

Дмитар Војин 25

Укупно: 140

Село Бабин кал⁵²

Божих Илија 50, Живко зет Станка 100

Укупно: 150

Село Добри дол⁵³

Ковач Стојан 50, Радивој Јовко 30

Укупно: 80

Село Извор субаше⁵⁴

Михаил Стојан 25, Огњан Стајке 40, Стојко Пајин 25

Укупно: 90

Село Доња Коритница⁵⁵

Пајо Никола 35

Укупно: 35

Село Туманице⁵⁶

Дмитар Јовко 50, Пејо Јовин 30

Укупно: 80

---

⁵⁰ Паскашија (Милојковац) код Димитровграда. Опш. о промени назива села вид. Ј. Ћирић, „Насеља горњег Понишавља и Лужнице, порекло и истраженост“, *Пиротски зборник* 8-9 (1979), 159.

⁵¹ Северозападно од Димитровграда.

⁵² На обронцима Сврљишких планина североисточно од Беле Паланке

⁵³ Добри До, северно од Пирота

⁵⁴ Извор Беренде код Калотине.

⁵⁵ Јужно од Беле Паланке, на Коритничкој реци.

⁵⁶ Данас Тамњаница, западно од Беле Паланке.

Село Бзовик⁵⁷

Недељко Продан 30
Укупно: 30

Село Сува бара у Нишу⁵⁸

Рад син Милка овчар 35
Укупно: 35

Село Комоштица⁵⁹

Петар Никин 45, Јован Стајке 25, Џуцо Петар 25, Прибо поп 30, Дмитар
Витомир 25
Укупно: 150

Село Липница⁶⁰

Никола Милко 30
Укупно: 30

Село Боиловце⁶¹

Божих Стојан 25
Укупно: 25

Село Узетинце⁶²

Јармен ковач 30
Укупно: 30

Село Годеч⁶³

Дмитар Јован 25, Петар поп 30, Стојан Радослав 30
Укупно: 85

Село Драгоман⁶⁴

Дмитар Михин 25, Бративој Костадин 25, Пејо Лазар 25, Вулчо домазет 25
Укупно: 100

---

⁵⁷ Базовик, североисточно од Беле Паланке.

⁵⁸ Суви до између Ниша и Нишке Бање.

⁵⁹ Комштица, западно од Годеча у Бугарској.

⁶⁰ Источно од Димитровграда, у Бугарској.

⁶¹ Нисмо га нашли на картама Бугарске с којима располажемо. Боиловце се данас зове железничка станица код рудника Бели Брег, југозападно од Драгомана.

⁶² Непознато.

⁶³ Дашњи Годеч у Бугарској, источно од Димитровграда.

⁶⁴ У Бугарској југоисточно од Димитровграда.

Село Габровнице⁶⁵

Борја Хранчин 30, Добри Марко 30, Борјо Тодор 25, Стојан Марко 25,
Мојо Марко 25, Бративој Пајин 25, Пејо Вукослав 25

Укупно: 185

Село Дојкинци⁶⁶

Јова Дојин 50, Џуца Дојкин 50, Ралка Добрин 30, Ђелка Дојкин 30,
Петр Братуј 25, Џуца Моша 40, Рајке Радој 25

Укупно: 250

Село Никшор⁶⁷

Ферух Хусејин 25, Радивој Дмитар 40, Стојо Божић 25, Стојо Никола 30

Укупно: 120

Село Зарковце⁶⁸

Драган пресељац 35, Станомир Петар 25, Стојо Петар 35

Укупно: 95

Село Калуђерова⁶⁹

Петар Божичев 40, Милко Јован 35, Бојо Пејин 50, Милко Богдан 35

Укупно: 160

[5]

Село Селешдура (?)

Михнојке Вилић 30, Живај Стојан 25, Стојке Гојке 35

Укупно: 90

Село Црвенчево⁷⁰

Станислав Јовић 40, Борја Пејин 30, Драгој домазет 30

Укупно: 100

---

⁶⁵ Код Големе реке, притоке Трговишког Тимока.

⁶⁶ Североисточно од Пирота, на Дојкиначкој реци.

⁶⁷ Данас Нишор, северно од Пирота.

⁶⁸ Или Жарковце. Непознато. Данас постоје заселак Засковци североисточно од Темске и, још северније топоними Жаркова чука и Жарков дол, код села Црни врх.

⁶⁹ Калуђерово код Бабушнице.

⁷⁰ Данас Црвенчево, северозападно од Пирота.

Село Градиште⁷¹

Јова Пајо 25, Петко Радивој 30

Укупно: 55

Село Рудине⁷²

Џурџа Тошана 25, Нешо Изворин 25, Стојан Михо 25

Укупно: 75

Село Јелов дол⁷³

Штанул Стаслав 25, Стаслав Михаил 25

Укупно: 50

Село Калотина⁷⁴

Степан Борин 30, Петар Радивој 40, Радивој Јовин 30

Укупно: 100

Село Коприштице⁷⁵

Стајко Рајко 35

Укупно: 35

Село Линова⁷⁶

Храно Стојин 50, Драган преселац 40

Укупно: 90

Село Гуленовци⁷⁷

Добре Рајке 25

Укупно: 25

Село Росомач⁷⁸

Пејо Перин 25

Укупно: 25

---

⁷¹ Северозападно од Беле Паланке, код Сићевачке клисуре.

⁷² Северно од Темске.

⁷³ Непознато.

⁷⁴ Источно од Димитровграда, на Нишави у Бугарској.

⁷⁵ Данас Копривштица, северно од Пирота.

⁷⁶ Данас Линово, југозападно од Бабушнице.

⁷⁷ Гуленовци, северно од Димитровграда.

⁷⁸ Данас Росомач, источно од Пирота, на Старој планини.

Село Вава⁷⁹

Радослав Братан 50, Мустафа Јусуф 25
Укупно: 75

Село Стол⁸⁰

Рајко Јовичин 45
Укупно: 45

Село Маклиште⁸¹

Пејо Војин 30, Петар поп 30, Стајко Стојан 30
Укупно: 90

Село Јеловица⁸²

Новак Џуричин 35, Стојан Радивој 50
Укупно: 85

Село Раковица⁸³

Пејо Радослав 25
Укупно: 25

Село Црнче⁸⁴

Пејо Тодор 50
Укупно: 50

Село Равна⁸⁵

Ника Петар 30
Укупно: 30

---

⁷⁹ Југоисточно од Бабушнице.

⁸⁰ Југоисточно од Бабушнице.

⁸¹ Моклиште, северно од Беле Паланке.

⁸² Данас Јеловица, северно од Димитровграда на Јеловичкој реци.

⁸³ Истоимено село (Доња и Горња Раковица), постојало до 1837. године, када се раселило због куге; налазило се лево од садашњег пута Пирот-Крупац, у непосредној близини манастира Св. Јована. Ј. Ћирић, „Старост насеља горњег Понишавља и Лужнице“, *Пиротски зборник* 7 (1975), 32-33.

⁸⁴ Западно од улаза у Сићевачку клисуру.

⁸⁵ Северозападно од Годеча, у Бугарској.

Село Братишевце⁸⁶

Џуца седлар 50
Укупно: 50

Село Каменица⁸⁷

поп Влајо 30
Укупно: 30

Село Мирановце⁸⁸

Радослав Радивој 30
Укупно: 30

Село Смиловце⁸⁹

Стале Бојко са Брајом Проданом 60, Рајке Стојкин 50, Петр Никола 50,
Бошко Џуцин 30, Новал Стајке 50, Ранко Стојан 35
Укупно: 275

Село Хрсовци⁹⁰

Џурце поп 50, Никола Продан 50, Велко Богдан 50, Стајко поп 30
Укупно: 180

Село Златовци⁹¹

Пејо Крајо 60
Укупно: 60

Село Драговид⁹²

Стојан Недељко 30, Вулчо 25 оваца
Укупно: 55

Село Губеш⁹³

поп Радослав 40, Станислав Драгој са Марком Мирком 60,
Станко Бранко 30, Тодор Јовин 25, Никола домазет 25, Милчо Пешо 40
Укупно: 220

---

⁸⁶ Братишевац, северозападно од Бабушнице

⁸⁷ Североисточно од Димитровграда, на Каменичкој реци.

⁸⁸ Североисточно од Беле Паланке.

⁸⁹ Смиловци, североисточно од Димитровграда.

⁹⁰ Данас Рсовци, источно од Пирота.

⁹¹ Изатовци, североисточно од Димитровграда, на реци Височици.

⁹² Данас Драговита, југозападно од Димитровграда, на источним странама Гребен планине.

⁹³ Северно од Годеча, у Бугарској.

Село Голеш⁹⁴

Стајка Дојин 30, Тодор Велко 35

Укупно: 65

[6]

Село Врапча⁹⁵

Коста Пејин 35, Курд Јован 25

Укупно: 60

Село Ржана Висока⁹⁶

Петко Радивој 25, Михно Дабижив 25

Укупно: 50

Село Брља⁹⁷

Петар Лалин 30

Укупно: 30

Село (није уписано име)

поп Степан 25

Укупно: 25

Село (није уписано име)

Крсто 25 оваца

Укупно: 25

Село Куру Извор⁹⁸

Џуџа Илијин 25

Укупно: 25

Село Стајинце⁹⁹

Стојан Дабижив 25, Данчо Радул 30

Укупно: 55

---

⁹⁴ Североисточно од Димитровграда, у Бугарској.

⁹⁵ Југозападно од Димитровграда близу границе с Бугарском. Нешто јужније у Бугарској има још једна Врапча.

⁹⁶ Височка Ржана, на реци Височици.

⁹⁷ Брља, западно од Годеча, у Бугарској.

⁹⁸ Вероватно Клисура код Беле Паланке која је називана и Куру Чесма.

⁹⁹ Стајинци, северозападно од Пирота.

Село друга Ораховица¹⁰⁰

Петр Рајкин 30
Укупно: 30

Село Јарловце¹⁰¹

Којке Драгој 50
Укупно: 50

Село Магура¹⁰²

Бојо Димјо 30, Божић Радоман 25
Укупно: 55

Село Топли дол¹⁰³

Илин Стојан 30, Драган кнез са попом Станиславом 50
Укупно: 80

Село Враниште¹⁰⁴

Хамза Абдулах 25, Радивој Браној 25
Укупно: 50

Село Присјан¹⁰⁵

Тодор поп 25, Милчо Ранко 25
Укупно: 50

Село Стражавце¹⁰⁶

Раша Никола 60, Нико Драган 25, Димјо Стајин 30
Укупно: 115

Село Горња Крњина¹⁰⁷

Продан Степа 35, Богдан Мирко 25, Јован Дмитар 35, Пејо Марин 25
Укупно: 120

---

¹⁰⁰ Данас Ореовац, североисточно од Сићева.

¹⁰¹ Југозападно од Трна у области Знепоља

¹⁰² Налазило се непун километар североисточно од Вете, на левој обали Ветанске реке. Данас топоним у атару Вете. Опш. в. Ж. Јоцић, *Белопаланачка насеља у писаним изворима до 1877. г. (Наставак)*, Белопаланачки зборник 6 (2010) 79.

¹⁰³ Североисточно од Пирота.

¹⁰⁴ Северозападно од Пирота.

¹⁰⁵ Јужно од Пирота.

¹⁰⁶ Данас Горњи Стрижевац, северозападно од Бабушнице.

¹⁰⁷ Данас Горње Крњино, северно од Бабушнице.

Село Темска¹⁰⁸

поп Влад 40, Димјо Илин 25
Укупно: 65

Село Курупинци¹⁰⁹

Никола поп са Милком попом 50, Станке Радослав 30, Стојан Дмитар 25,
Џуца Храње 30, Горајин Тодор 30, Милко Стојан 30, Пејо поп 30
Укупно: 225

Село Лубаражда¹¹⁰

Миро 25 оваца, Илија *оштећено* 55
Укупно: 80

Село Гостуша¹¹¹

Пејо Јован 30, Никола Радомир 50, Марко поп 25, Лаиша Јовин 25, поп Стојан 25
Укупно: 155

Село Пајеш¹¹²

Лазар Јова 25, Продан Петр 35
Укупно: 60

Село Горња Глама¹¹³

Раша Пејо 30, Драгој Дојин 30
Укупно: 60

Село Канбеловце¹¹⁴

поп Петр 30, Нешо Стојан 20, Џора Предин 50, Мирко Вулчо 40
Укупно: 140

Село Равни дол¹¹⁵

Никола Петар 25
Укупно: 25

---

¹⁰⁸ Северозападно од Пирота, на Темској реци.

¹⁰⁹ Крупац, северозападно од Беле Паланке.

¹¹⁰ Љуберађа, јужно од Бабушнице.

¹¹¹ Североисточно од Пирота, на Старој планини.

¹¹² Данас Пајез, североисточно од Беле Паланке.

¹¹³ Североисточно од Беле Паланке.

¹¹⁴ Камбелевци, јужно од Бабушнице.

¹¹⁵ Данас истоимено село на превоју Плоча, између Беле Паланке и Ниша.

Село Разбина стена¹¹⁶

Стојчо Тошин 25

Укупно: 25

Село Дражево¹¹⁷

Која Пејин 25

Укупно: 25

Село Разбоиште¹¹⁸

Пејо Јован 50, Петко Радин 50, Недељко Милић 50, Дмитар Станко 25,
Продан Дојин 40

[7] Дмитар Јован 50, Пешо Јовин 30, Драгул Тошана 30

Укупно: 325

Село Малова Тихаловци¹¹⁹

Цуца Радивој 25, Братана Дамјан 40

Укупно: 65

Село Доње Јери (?)¹²⁰

Стајко Стојан 50

Укупно: 50

Село (није уписано име)

Станко Миличин 60

Укупно: 60

Село Куса врана¹²¹

Дане Петр 40, Цветко Рајин 30, Никола Бојин 30, Никола Петко 40, поп 30 оваца

Укупно: 170

---

¹¹⁶ Данас Ореовац, југоисточно од Б. Паланке. Опш. в. Ж. Јоцић, *Белопаланачка насеља у писаним изворима до 1877. г.*, Белопаланачки зборник 5 (2009) 42-45.

¹¹⁷ Северозападно од Беле Паланке.

¹¹⁸ У Бугарској северно од Драгомана.

¹¹⁹ Могуће да се налазило у близини данашњег Теловца, југоисточно од Беле Паланке.

¹²⁰ Вероватно је погрешно забележен Доњи Хрин тј. Доњи Рињ, северозападно од Беле Паланке.

¹²¹ Истоимено село југоисточно од Бабушнице.

Село Грапа¹²²

Тодор син домазета 30

Укупно: 30

Село Клокониш¹²³

Станислав син Николе 30

Укупно: 30

Село Извор Лужнице¹²⁴

Стојан Стајко 50, Петр син Јована 35, Никола Петко 30, поп Пејо 35, Јован син Станислава 35, Јован Дојин 30, Крста Дима 35, Миша 25

Укупно: 275

Село Поганова¹²⁵

Тоша Стојан са својим братом 80 оваца, Тоша Дмитар 25

Укупно: 105

Село Зевадинце¹²⁶

Милчо син Степана 75, Михаил Илија 50, Стојко Пејо 50, Илија Петар 40

Укупно: 215

Село Шести Габри¹²⁷

Стоја Стаја 50, Марко Богдан 60, Петко Илије из села Сенокос 50

Укупно: 160

Село Сирачева¹²⁸

Стојан поп 50, Јова Рајин 30

Укупно: 80

Село Вртопница¹²⁹

Браној Златар 40, Михаил Продан 30, поп Тошо 40, Тодор Михаил 35, Јовчо Дано 25, Нелко Дрвелић 30

Укупно: 200

---

¹²² Јужно од Димитровграда.

¹²³ Непознато.

¹²⁴ Село Извор, на реци Лужници, северозападно од Бабушнице.

¹²⁵ Југозападно од Димитровграда на Погановској реци, притоци Јерме.

¹²⁶ Завидинце, југозападно од Бабушнице.

¹²⁷ Шести Габар, југозападно од ушћа Големе реке у Трговишки Тимок.

¹²⁸ Сурачево, југозападно од Бабушнице.

¹²⁹ Вртоп, северозападно од Пирота.

Село Опрениште¹³⁰

Цора Стојан 25

Укупно: 25

Село Доње Берајловце¹³¹

Дејан Лале 50

Укупно: 50

Село Сићева¹³²

Којо Пејо 40, Пејо Викомир 30, Ранке Рајчин 40, Нина Пејин 50, Драгош 40 оваца, поп 35 оваца

Укупно: 235

Село Доња Крнина¹³³

Никола Милчо 50, Вук Јанко 100, Милика Димја 30, Богдан Димја 40, Стајке Дабижив 40

Укупно: 260

Село Аловиште¹³⁴

Стојан Доброслав 30

Укупно: 30

Село Ралин¹³⁵

Павло Рајин 50, Вељко Стојан 30, Тоша Влчо 30

Укупно: 110

Село Мали Криводол¹³⁶

Лазар Јован 50

Укупно: 50

---

¹³⁰ Данас Обреновац код Димитровграда.

¹³¹ Могуће да се односи на Бераинце, југозападно од Трна у Знепољу. .

¹³² Сићево у Сићевачкој клисури, северозападно од Беле Паланке.

¹³³ Данас Крњино северно од Бабушнице.

¹³⁴ Данас топоним Алуша у атару села Долца, северозападно од Беле Паланке.

¹³⁵ Истоимено село југоисточно од Бабушнице.

¹³⁶ Данас Доњи Криводол, североисточно од Димитровграда.

Село Горчинце¹³⁷

Цветко Димјо 30
Укупно: 30

[8]

Село Тополница¹³⁸

Радивој Марко 45, Крагуј 40 оваца, Јован Никола 35, Павле 25 оваца, Пало Никола 25
Укупно: 170

Село Козја¹³⁹

Стојан Пејо 25
Укупно: 25

Село Сирановци¹⁴⁰

Стојан Радивој 30, Цветко Стајчин 25
Укупно: 55

Село Бабинчинце¹⁴¹

Никола Степан 40, Цветко Јојке 40
Укупно: 80

Село Доњи Сињац¹⁴²

Марко Јовко 60
Укупно: 60

Село Братишевце¹⁴³

Јован Кузма 50
Укупно: 50

---

¹³⁷ Горчинци, југозападно од Бабушнице.

¹³⁸ Данас Топоница, западно од Беле Паланке.

¹³⁹ Козја, североисточно од Беле Паланке.

¹⁴⁰ У другим пописима Срдановци, другим именом Јеловица, односно Јеловица Брусник (*TD 492, 339; 370 Numaralı ...*, 132). Данас Брусник, западно од Алдомироваца.

¹⁴¹ У атару села Сурачева данас постоји потес Бабинчинци, према народном предању то је првобитна топографска локација Бабушнице. Ј. Тирић, „Насеља горњег Понишавља ....“, 131.

¹⁴² Сињац дербенд, садашњи Сињац, источно од Беле Паланке, за разлику од рајинског села Сињац, данас Трешњанци.

¹⁴³ Братишевац северозападно од Бабушнице.

Село Ветца¹⁴⁴

Пејо Рајке 25

Укупно: 25

Село Доња Присјан¹⁴⁵

Михаил Марко 100, Вељко Косто 50

Укупно: 150

Село Комјад¹⁴⁶

Милко Рудин 30

Укупно: 30

Село Купрежда¹⁴⁷

Мирослав 25 оваца

Укупно: 25

Село Прекрстје¹⁴⁸

Стајко 50 оваца

Укупно: 50

Село Драма Понор¹⁴⁹

поп Цветко 40

Укупно: 40

Село Драгоил¹⁵⁰

Илија Стојан 50, Марко Стојан 85

Укупно: 135

Село Вихни дол¹⁵¹

Илија Лалчин 50

Укупно: 50

---

¹⁴⁴ Данас село Вета, западно од Беле Паланке.

¹⁴⁵ Присјан, југозападно од Беле Паланке, у доњем току Пусте реке, притоке Власине.

¹⁴⁶ Данас Комије, заселак Горње Држине, југоисточно од Пирота.

¹⁴⁷ Непознато.

¹⁴⁸ Данас Прекрасте, северно од Драгомана. У другим пописима заведена као Прекристе. *370 Numarali ...*, 131.

¹⁴⁹ Данас Понор, западно од Пирота.

¹⁵⁰ Драгоил, западно од Драгомана.

¹⁵¹ Непознато.

Село Коритница¹⁵²

Мијо поп 35

Укупно: 35

Село Калуђере¹⁵³

Јован Богдан 50

Укупно: 50

Село Врбница¹⁵⁴

Ника Бранислав

Укупно: 40

Село Осторице¹⁵⁵

Бојо Недељко 25

Укупно: 25

Село Горња Лукања¹⁵⁶

Џуца Петр 50, Рајчо Драгој 35, Радивој Радослав 40, Џора Бојин 25 грешком је [заведен]

у овом селу и није уписан у судску књигу; Продан Сојин 25, Нина Џурин 30

Укупно: 205

Укупно:

Старих и нових [уписаних] особа у кадилуку Пирот 380

оваца: 12865

Од тога: старих особа 248

оваца: 8455

Од тога: нових особа 132

оваца: 4410

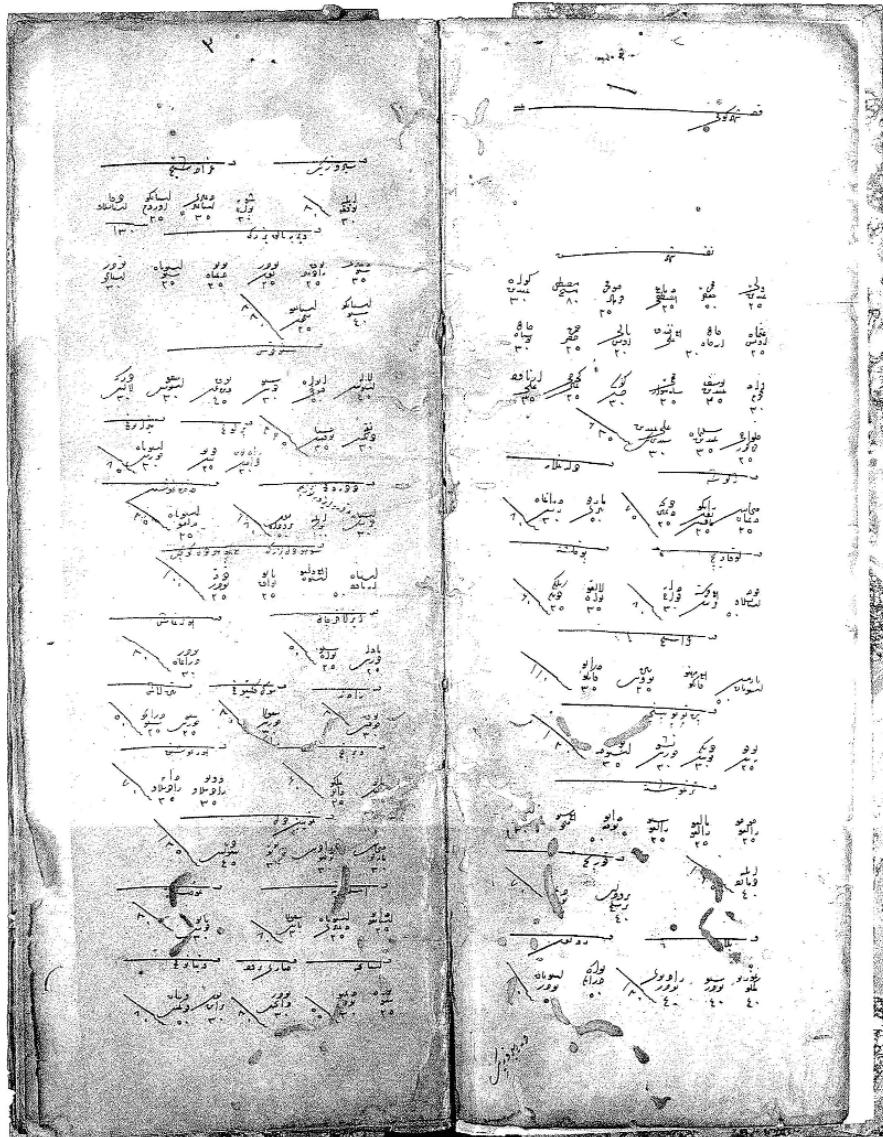
¹⁵² Горња Коритница, јужно од Беле Паланке, на Коритничкој реци.

¹⁵³ Калуђерово код Бабушнице.

¹⁵⁴ Данас Врбница, јужно од Годеча у Бугарској.

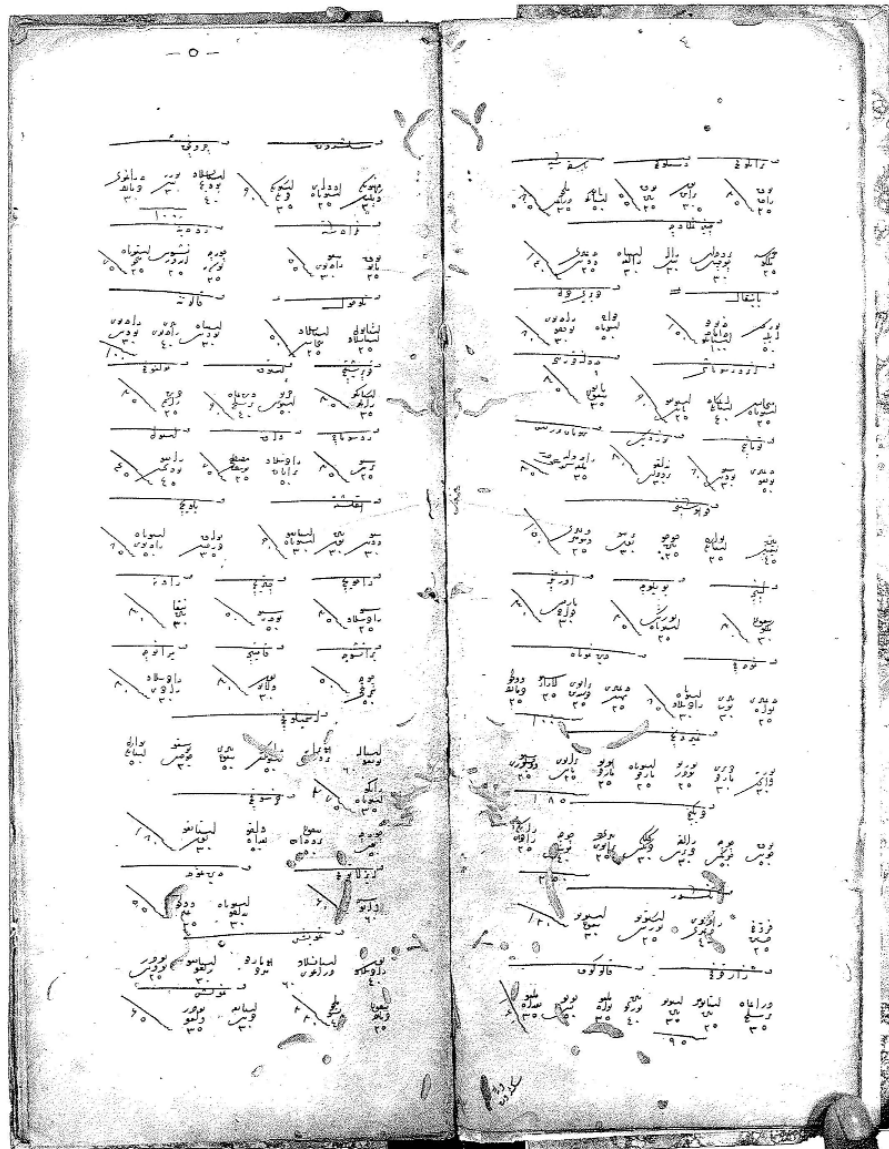
¹⁵⁵ Данас Островица, западно од Беле Паланке.

¹⁵⁶ Данас Велика Лукања код ушћа Гостушке реке у Височицу и Мала Лукања нешто узводније.

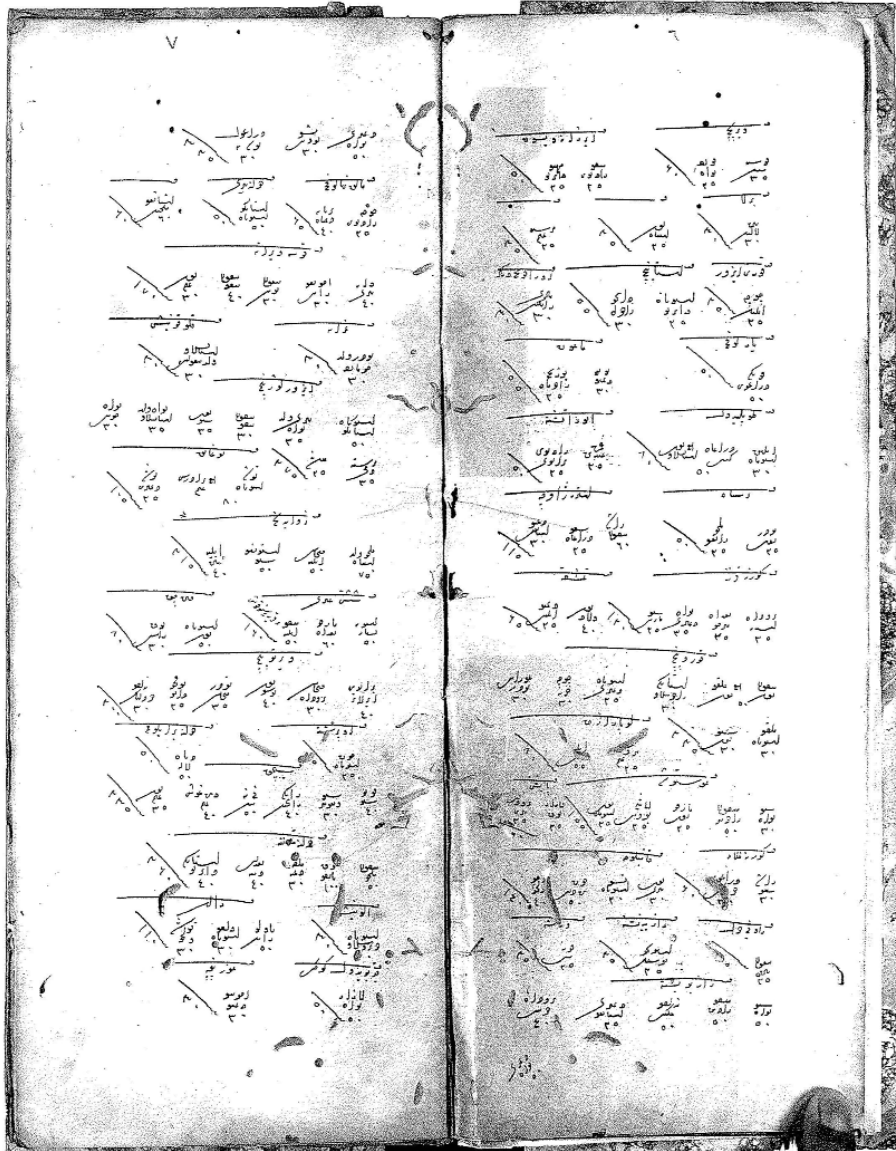

MAD-d-4075

MAD-d-4075

MAD-d-4075

Tatjana Katić, Dragana Amedoski

INVENTORY OF PIROT KAZÂ'S CELEPS FROM THE YEAR 1581.

Summary

Celeps were persons chosen by the Ottoman officials, who had to provide a particular number of sheep each year and to drive them to Istanbul for sale as per determined redemption price. This obligation was regarded as a kind of special tax and consequently *celeps* were excluded from certain types of exquisite tributes. Some of the *celeps* were sheep farmers but rather as wealthy men from all walks of life.

Ottoman administration conducted census of *celeps*, in order to control number of sheeps and persons obliged to provide them. Inventory of the *celeps* in Pirot (Şehirköy) *kazâ* from the year 1581., presented in this article, is a part of the inventory that covers following Rumelia *kazâs*: Pirot, Breznik, Kjustendil, Radomir, Sirishnik, Sophia, Dubnica, Plovdiv and Tatarpazar.

Celeps were registered in approximately one third of the Pirot *kazâ*'s villages (141), while in the rest they were not. In total 380 *celeps* were obliged to handover 12.865 sheep annually. Average number of sheep per *celep* was 25, and some individuals would have handed over as 80 and 100 sheep. Among *celeps*, besides farmers, there were craftsman, soldiers and priests.

Keywords: Ottoman Empire, *celeps*, Pirot *kazâ*, 16th century

Чланак примљен: 26. 04. 2012.

Чланак коначно прихваћен за објављивање: 20. 08. 2012.